

LATVIJAS KARA MUZEJA PUBLISKAIS PĀRSKATS PAR 2021. GADU

Latvijas Kara muzejs darbojās saskaņā ar Muzeju likumu, Latvijas Kara muzeja nolikumu (MK 18.12.2012. noteikumi Nr. 891 “Latvijas Kara muzeja nolikums”) un MK 21.11.2006., noteikumiem Nr. 956 “Noteikumi par Nacionālo Muzeju krājumu”. Muzejam ir divas teritoriālās struktūrvienības-nodaļas: “Ziemassvētku kauju muzejs” Jelgavas novada Valgundes pagastā un “Oskara Kalpaka muzejs un piemiņas vieta “Airītes”” Saldus novada Zirņu pagastā.

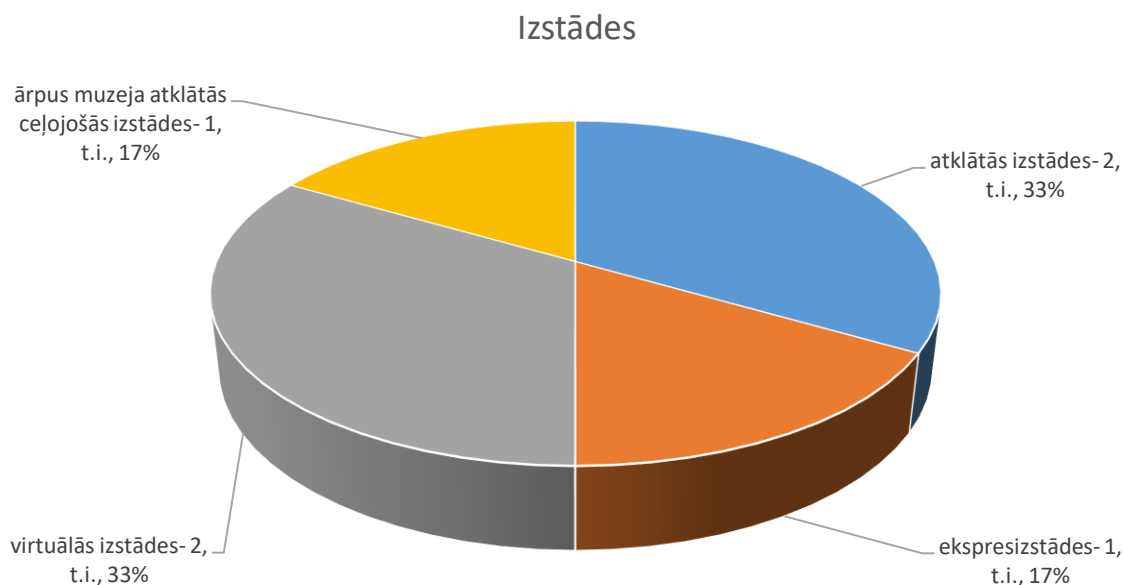
Muzeja darba pamats bija, atbilstoši Muzeju likumā noteiktajām muzeju darbības mērķiem un uzdevumiem, sagatavots darba plāns. Plāns noteica struktūrvienību uzdevumus un prognozējamus rezultātus rādītājus, taču pārskata perioda gadā muzeja un tā filiāļu darbību tāpat kā pagājušajā gadā ietekmēja COVID- 19 pandēmija un valstī noteiktie ierobežojumi COVID- 19 izplatības mazināšanai. 2021. gadā muzeja darbības nodrošināšanai izlietoti 1 539 834,00 EUR.

Pārskatu par darbu 2021. gadā atbilstoši Muzeju likuma 10. panta otrās daļas 2. punktam, muzejs iesniedza Kultūras ministrijai, ievietojot to Valsts kultūras informācijas sistēmas vietnē Kultūras dati www.kulturasdati.lv.

PĒTNIECISKAIS DARBS

Pamatekspozīcija un izstādes

Ekspozīcijas un izstādes ir galvenā muzeja komunikācijas ar sabiedrību forma. Tajās vēstures tēmas ietvaros tiek prezentēts muzeja krājums. Ekspozīciju un izstāžu izveidei, pamatojoties uz vēsturnieku sagatavotu satura koncepciju un plānu, tiek radīts attiecīgs mākslinieciskais koncepts, kā arī tam atbilstošs iekārtojums.

Muzeja ekspozīciju un izstāžu darbu pārskata periodā ietekmēja valstī noteiktie ierobežojumi COVID-19 pandēmijas mazināšanai. Savukārt Latvijas Kara muzeja centrālā ēka Rīgā pēc remontdarbiem apmeklētājiem atvērta no 2021. gada 22. septembra. Muzeja filiālēs “Ziemassvētku kauju muzejs” Jelgavas novada, Valgundes pagastā un “O.Kalpaka muzejs un piemiņas vieta “Airītes”” Saldus novada Zirņu pagastā bija nodrošināta apmeklētāju pieeja brīvdabas ekspozīcijām un informatīvajām takām atbilstoši valstī noteiktajiem ierobežojumiem

2021. gada 20. janvārī muzejā tika atklāta izstāde “Barikādēm- 30: postenis Nr.1. 1991.- 2021.”.

2021. gada 11. augustā muzeja telpās atklāta izstāde “Tad un tagad: Latvijas Republikas Zemessardzei- 30”. Šo izstādi muzejs izveidoja sadarbībā ar Latvijas Republikas Zemessardzi. Abas iepriekšminētās izstādes pieejamas arī virtuālajā vidē. Izstāde par Zemessardzi sagatavota arī kā ceļojošā izstāde.

Sadarbībā ar mākslinieku J.Vaivodu 2021. gada nogalē Latvijas Kara muzejā atklāta ekspresizstāde “Pēdējais karotājs slēpnis”.

Vēstures un krājuma pētniecība

Latvijas Kara muzejs ir vadošā iestāde Latvijas militārās vēstures pētniecībā.

Akadēmisko vēstures pētniecību turpināja Kolekcijas un pētniecības nodaļas vadītājs K.Zariņš, izstrādājot promocijas darbu vēstures doktora grāda iegūšanai Latvijas Universitātē. Pētījuma tēma “Vācijas okupācijas politika Kurzemes guberņā (1915.- 1918.). Studijas Latvijas Universitātē turpināja arī Kolekciju un vēstures pētniecības nodaļas vēsturnieks J.Tomaševskis, izstrādājot promocijas darbu par latviešu nacionālajiem partizāniem un paš aizsardzības vienībām Vācijas- Padomju Savienības kara sākumā 1941. gadā. Studijas Latvijas Universitātes doktorantūrā uzsāka Mūsdienu vēstures dokumentēšanas nodaļas vēsturnieks V.Rasnacis.

Pārskata periodā muzeja darbinieki dažādos mūsu valsts un ārvalstu akadēmiskajos un zinātniskajos izdevumos publicējuši septiņus pētnieciskos darbus. Pagājušajā gadā muzeja vēsturnieki publicējuši 36 populārzinātnisku rakstus par vēsturi periodiskajos izdevumos un internetvietnēs. Aktivizējās ilustrētu publikāciju par vēstures notikumiem, personībām un muzeja krājumu ievietošana Latvijas Kara muzeja mājas lapā un www.facebook.com vietnē.

Diviem muzeja darbiniekiem viņu pētījumi publicēti monogrāfijās: I.Jermacānes grāmata “Strēlnieku dzīvība sarkanā. Latviešu strēlnieki II pasaules karā” un K.Zariņa pētījums “Dzīve okupācijā. Vācijas militārā pārvalde Latvijā (1915- 1918) izdots kā nodaļa kolektīvajā darbā “Karš un sabiedrība Latvijā, 1914- 1920”.

Konferences

Latvijas Kara muzeja darbinieki ar priekšlasījumiem piedalījušies citu zinātnisko un akadēmisko institūciju rīkotajās konferencēs un semināros Latvijā un ārvalstīs (Zviedrijā, Igaunijā, Lietuvā), kā arī vairākās konferencēs tiešsaistē jeb attālināti, kopumā 2021. gadā nolasot 13 priekšlasījumus par Latvijas militāri politiskās vēstures tēmām.

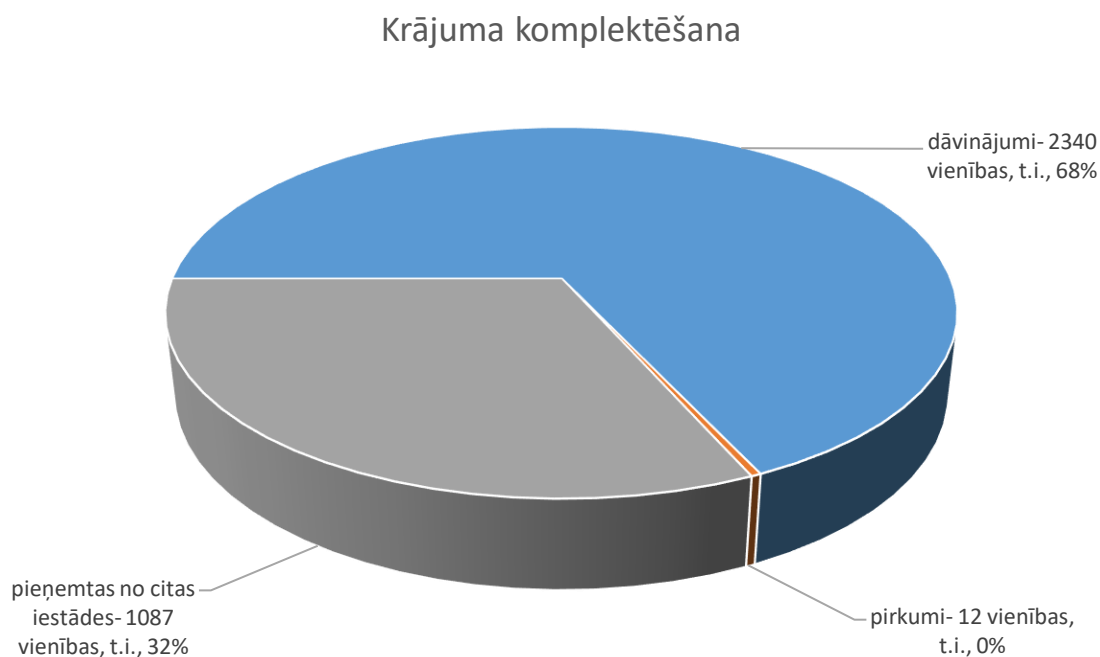
Sadarbībā ar Aizsardzības ministriju Latvijas Kara muzejs 2021. gada 17. februārī tiešsaistē organizēja konferenci “Nacionālo minoritāšu loma Latvijas Neatkarības karā un Latvijas armijas tapšanā”.

KRĀJUMA DARBS

Jaunieguvumi

Muzeja krājums, kuru veido kolekciju kopums, ir svarīgākais muzeja darbības resurss. Muzeja krājuma darbs ir reglamentētākā muzeja darba funkcija.

2021. gadā muzeja krājums ir papildinājies ar 3 439 jauniem eksponātiem (2 394 pamatkrājumā, 1 045 palīgkrājumā) par Latvijas militāro un militāri politisko vēsturi. Latvijas Kara muzeja krājumā tagad ir 366 349 artefakti.

Lielāko daļu no jaunieguvumiem veidoja privātpersonu dāvinājumi- 2 340 vienības, 1 087 vienības pārņemtas no citām iestādēm.

No Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas pārņemtas digitālās fotogrāfijas (806 vienības), no NBS Nodrošinājuma daļas- formas tērpi un ekipējuma piederumi (121 vienība), no Daugavas Vanagu Centrālās valdes pārņemti II pasaules kara fotonegatīvi (66 vienības) un no Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes- dažādu vēstures periodu militāri vēsturiskie priekšmeti (94 vienības).

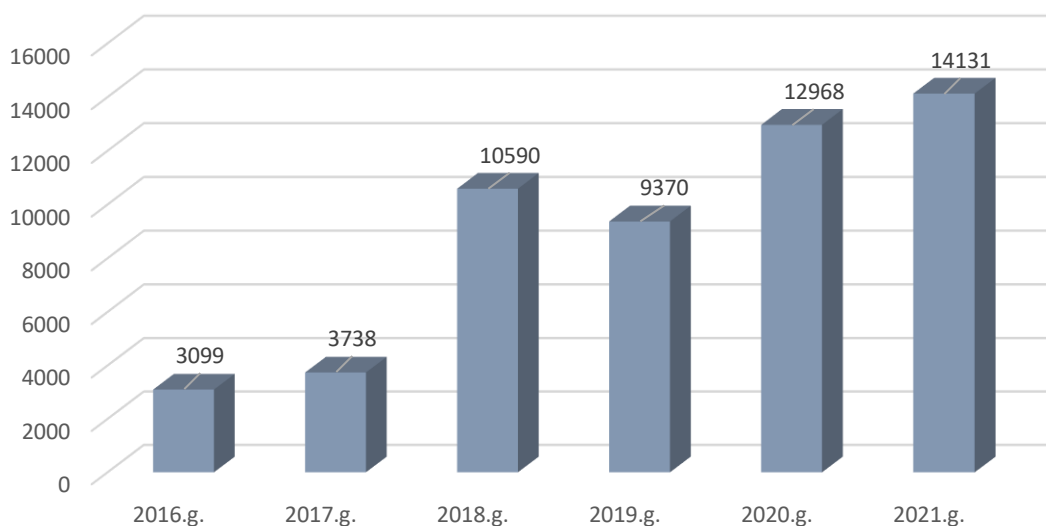
Kā interesantākos iepirkumus var minēt pistoli *Mauser K.* (Vācija, 1903. gads). Šāda tipa ieročus lietojuši 1905. gada revolūcijas kaujinieki. Pistole ir ļoti labā stāvoklī un muzeja Ieroču kolekcijā šāda tipa ieroča nebija. Muzejs iegādājies Latvijas armijas ģenerāļa Jāņa Baloža zīmējumu uz zīda (1937. gads). Tā ir dāvana ģenerālim no fabrikas “Latvijas Zīds” strādniekiem. Mākslas darbu kolekcija papildināta ar Aleksandras Beļcovas pasteli “Pulvertornis” (1960- tie gadi).

Krājuma dokumentēšana

Krājuma dokumentēšana tika veikta normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā- sagatavoti dāvinājuma un pirkuma līgumi, priekšmetu uzskaites akti, veikti ieraksti inventāra grāmatās, priekšmeti signēti, sagatavota krājuma dokumentācija. Plānotais esības pārbaudes darbs nav veikts epidemioloģiskās situācijas noteikto ierobežojumu dēļ un

remontdarbu dēļ muzeja krātuvēs. Nacionālo muzeju krājuma kopkatalogs pārskata periodā papildināts ar informāciju un attēliem par 14 131 Latvijas Kara muzeja kolekciju priekšmetiem.

Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā ievadīto vienību skaits. 2016.- 2021. gads

Turpināta krājuma finansiālā novērtēšana. Pārskata periodā ir novērtēti 2 322 priekšmeti, novērtējuma summa- 11 057,00 EUR. Turpinās darbs pie krājuma saglabāšanas elektroniskā formātā. Pārskata gadā digitalizēti 14 947 muzeja priekšmeti.

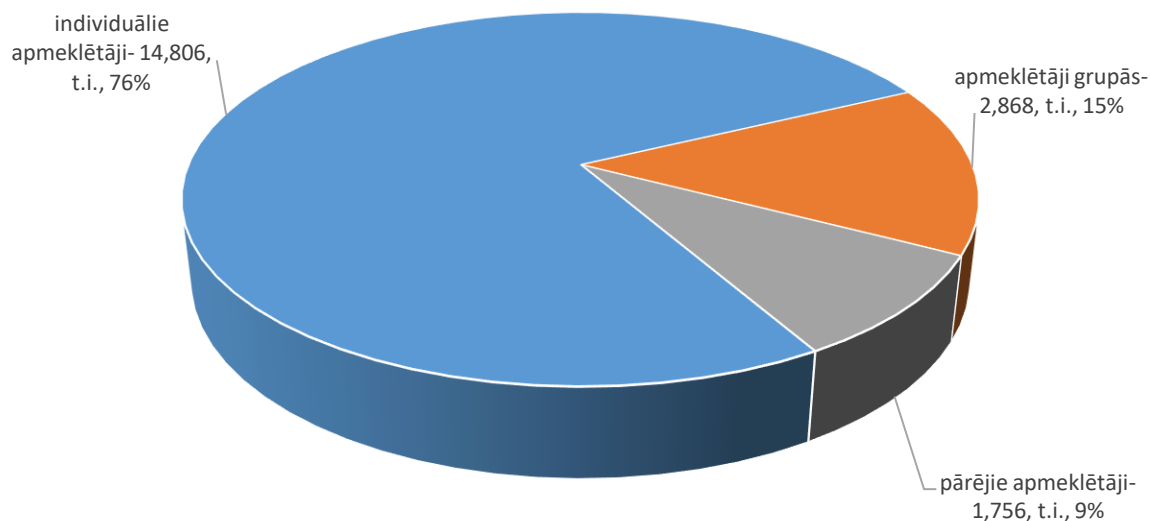
Pieejamība un izmantošana

Krājuma izmantošana un līdz ar to pieejamība sabiedrībai tika nodrošināta vairākos veidos. Latvijas Kara muzeja ekspozīcijās un izstādēs par Latvijas vēsturi eksponētas 6 997 kolekciju vienības. Muzeja krājuma materiālus interesenti izmantoja kā avotu pētniecībai un projektu īstenošanai (4 057 vienības), citiem muzejiem un iestādēm, un pasākumiem deponētas 1 294 vienības.

ZINĀTNISKI IZGLĪTOJOŠAIS DARBS

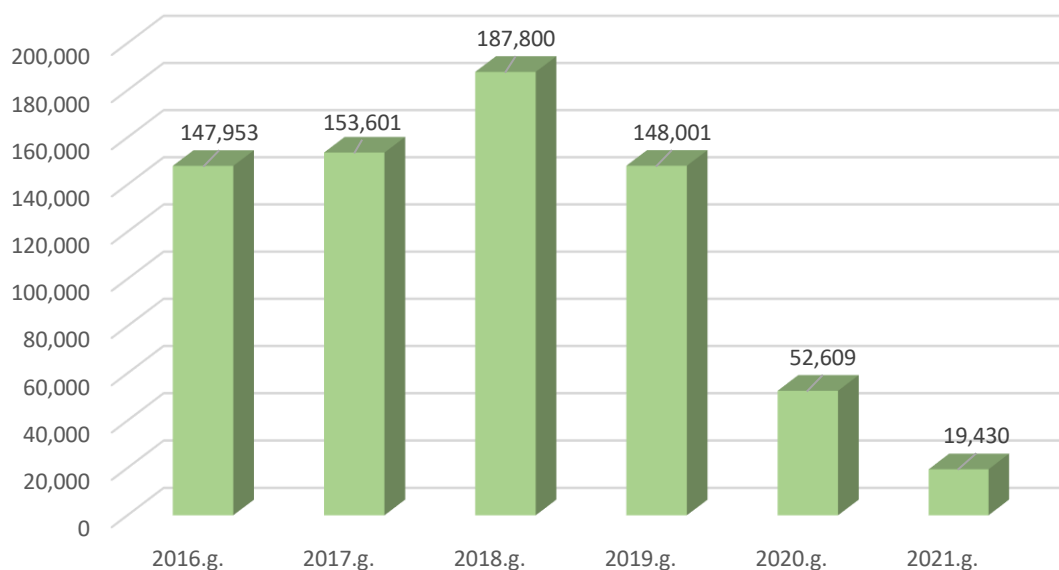
Tāpat kā pagājušajā gadā, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem kopumā muzeja apmeklētāju skaits ir piedzīvojis dramatisku kritumu, kas saistīts ar COVID- 19 pandēmiju: muzeja ekspozīcijas un izstāžu slēgšanu uz ilgāku laiku apmeklētājiem sakarā ar valdības noteikto ārkārtas stāvokli un noteiktajiem ierobežojumiem COVID-19 pandēmijas ierobežošanai, nenotikušajiem lielajiem pasākumiem (piemēram, nenotika ilggadējā akcija Muzeja nakts, nenotika tradicionālie Patriotu nedēļas pasākumi Lāčplēša dienas un valsts proklamēšanas gadadienas atcerei, utml.).

Muzeja apmeklētāji

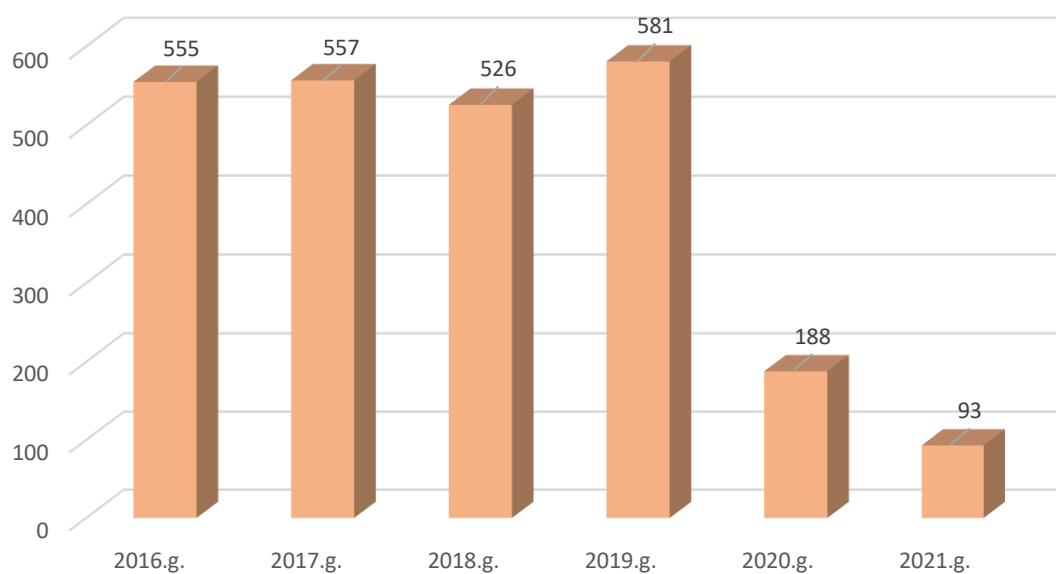
2021. gadā muzeja sniegtos pakalpojumus izmantoja 19 430 apmeklētāji, tai skaitā Ziemassvētku kauju muzejā- 13 133, O.Kalpaka muzejā un piemiņas vietā "Airītes"- 2 692.

Muzeja apmeklētāji. 2016.- 2021. gads

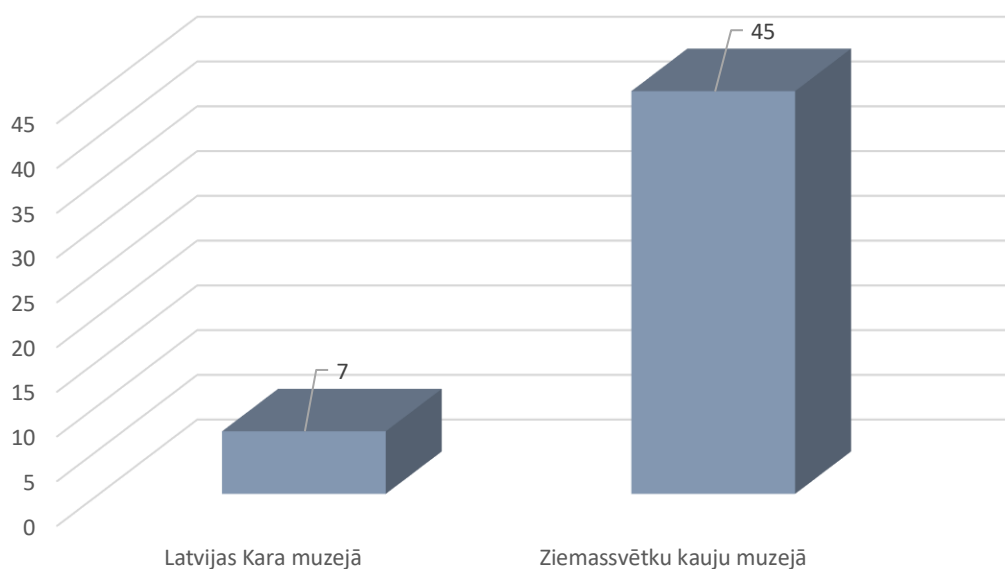
2021. gadā muzeja darbinieki apkalpoja 93 ekskursijas, sniedza pētniekiem, kultūras projektu autoriem un interesentiem 878 konsultācijas par militāro vēsturi, muzeja priekšmetiem un personālijām. Novadītas arī 10 virtuālās ekskursijas. Pēc sabiedrības pieprasījuma muzeja speciālisti nolasīja 7 lekcijas dažādās auditorijās. Muzeja darbinieki novadīja 52 tematiskās nodarbības skolēniem.

Ekskursiju skaits. 2016.- 2021.gads

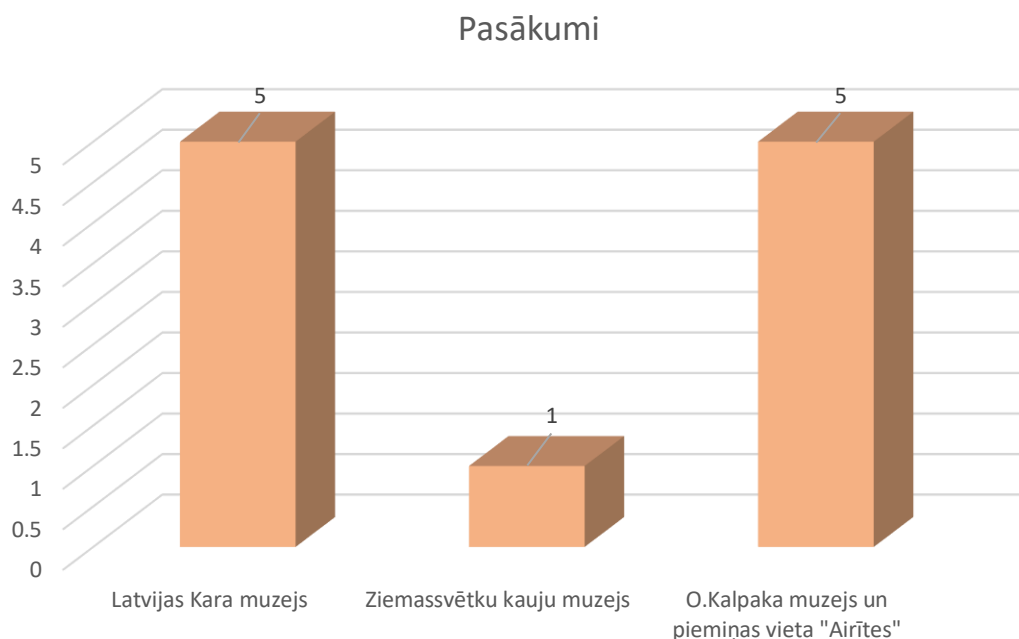

Pārskata periodā vispārizglītojošo skolu organizētās grupas muzeju apmeklēt nevarēja, tāpat izpalika tradicionālā tūrisma sezonas aktivitātes. Muzeja pieejamību traucēja arī remontdarbi galvenajā ēkā Smilšu ielā. Kopumā 2021. gadā muzeja galvenā ēka Smilšu ielā apmeklētājiem bija atvērta tikai 51 dienu.

Nodarbības

Pārskata gadā muzejā un tā filiālēs notika 11 publiskie pasākumi. Diemžēl daudzi tradicionālie Latvijas Kara muzeja pasākumi nevarēja notikt valstī noteikto pulcēšanās ierobežojumu dēļ.

Sadarbībā ar Aizsardzības ministrijas Militāri publisko attiecību departamentu bija izstrādāti vairāki valsts svētku- Patriotu nedēļas novembrī pasākumu scenāriji, kuru programma saskaņota ar ministra biroju un Rīgas Doma. Sakarā ar COVID- 19 pandēmijas radītajiem riskiem visi pasākumi tika atcelti.

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

Pārskata periodā Latvijas Kara muzeja restauratori piedalījās 12. Baltijas valstu restauratoru triennālē Viļņā (Lietuva).

Tāpat muzeja darbinieki sadarbojušies ar ārvalstu zinātniekiem, piedalījušies zinātniskajās konferencēs un nolasījuši referātus Upsalā (Zviedrija), Tartu (Igaunija) un Sankelmarkā (Vācija).

Kolekciju un vēstures pētniecības nodaļas vēsturniece tulkoja no krievu valodas uz latviešu valodu TV kanāla “Doždj” dokumentālo filmu “Un atkal “tautas ienaidnieki””: kāpēc Krievijas varas iestādes vēlas slēgt “Memoriālu”” (sadarbības partneris: Vēstures, izglītības, labdarības un cilvēktiesību aizstāvības biedrība “Starptautiskais Memoriāls”, Maskava (Krievija)).

INFRASTRUKTŪRA

2021. gadā tika uzturēta Latvijas Kara muzeja un tā divu teritoriālo struktūrvienību (Ziemassvētku kauju muzejs Jelgavas novada Valgundes pagastā un O.Kalpaka muzeja un piemiņas vieta “Airītes” Saldus novada Zirņu pagastā) infrastruktūra, veicot ar muzeja ugunsdrošību, telpu un teritoriju uzkopšanu, komunālo un komunikāciju sistēmu apkopšanas līgumu slēgšanas un to izpildes uzraudzības darbu.

Jau 2020. gada novembrī sākās un gandrīz visu 2021. gadu turpinājās vērienīgie remontdarbi muzeja galvenajā ēkā smilšu ielā 20 un Pulvertornī: fasādes mazgāšana un

atjaunošana, visu ēkas logu restaurācija un jumta nomaina. Darbu pasūtītājs bija Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs, darbus veica būvfirma "Velve".

Pārskata gadā notika muzeja nodaļas "O.Kalpaka muzejs un piemiņas vieta "Airītes"" saimniecības ēkas būvprojekta izstrāde un tālākas attīstības koncepcijas izstrāde: tika apstiprināta vīzija par militārās tehnikas ekspozīcijas laukuma izveidi un militāro fortifikācijas būvju brīvdabas ekspozīcijas izveidošanu.

FINANSES

2021. gadā muzeja darbības nodrošināšanai izlietoti 1 539 834,00 EUR.

Juris Ciganovs
Latvijas Kara muzeja direktora p.i.
juris.ciganovs@karamuzejs.lv
tālr.: 67224929,
mob. tālr.: 26540514